

INFORMATIVNI BILTEN

Ministarstva uređenja prostora i zaštite životne sredine

U ovom broju:

U FOKUSU

FREI 2010 – Odjeci inspiracije

AKTUELNO

Golf u Crnoj Gori

Postavljene kante za selektivno prikupljanje otpada u zgradama organa državne uprave

Prezentacija Ministarstva uređenja prostora i zaštite životne sredine na Prirodno - matematičkom i Metalurško - tehnološkom fakultetu

Smanjenje emisija perfluoro-ugljovodonika u Kombinat aluminijuma Podgorica

VIJESTI

ZANIMLJIVOSTI

Tehnologije budućnosti – Od plastike tečno gorivo

NAJAVE

FREI 2010 – ODJECI INSPIRACIJE

Drugi Festival investicija i nekretnina čiji je programski nosilac Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine, održava se od 7. do 10. novembra u hotelu Maestral. FREI je tematska, multidisciplinarna manifestacija, problematski usmjerena na razvoj Real Estate investicija u zemljama regiona. FREI je namijenjen resornim reprezentima država, investitorima i komercijalnim kompanijama iz ove oblasti, predstavnicima međunarodnih institucija i stručnoj javnosti. Programski posmatrano, FREI se bazira na dvije osnovne forme: "Predavanja i diskusioni sadržaji" i "Izložba (prezentacioni štandovi)".

Festival je otvorio **Branimir Gvozdrenović**, ministar uređenja prostora i zaštite životne sredine, temom: „*Real estate kao dio razvoja crnogorske ekonomije*“. Prvog dana festivala govorio je i ministar turizma **Predrag Nenezić**, predstav-

nik Delegacije EU u Crnoj Gori **Klajv Rambold**, predstavnici resornih ministarstva iz BiH, Srbije i Makedonije. O oblasti Social Housinga, posebno interesantnoj i aktuelnoj zbog realizacije projekta 1000+ stanova, govorili su: **Walter Schwimmer** iz *Foruma Dijalog Civilizacija*, **Paolo Caputo** iz *Caputo Partnership*, **Alle Elbers** iz *PRC Bouwcentrum International* i **Miloš Knežević**, profesor sa Građevinskog fakulteta Crne Gore. Značajna je bila i prezentacija Strategije razvoja golfa u Crnoj Gori, koja definiše najpovoljnije lokacije za izgradnju golf terena u Crnoj Gori, te identifikuje ključne ciljeve i izazove u njenoj primjeni. Takođe, prvog dana festivala prezentacije su imali i predstavnici *Adriatic Marinasa* (projekat Porto Montenegro), kao generalnog pokrovitelja festivala, konsultantska kompanija Savills (L&P), a predstavljen je i projekat *Ostrvo Sveti Marko*.

GOLF U CRNOJ GORI

Nacrt Strategije razvoja golfa u Crnoj Gori, čiji je naručilac Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine, prezentovan je stručnoj javnosti. Obradivač Strategije je kompanija Hurdzan/Fry Environmental Golf Design iz Sjedinjenih Američkih Država. Presentaciji ovog dokumenta, prisustvovali su predstavnici relevantnih ministarstava, državnih agencija, uprava i direkcija, zatim opština, Savjeta za prostorno uređenje, kao i članovi radne grupe koja se bavila razvojem dokumenta. Osnovni cilj Strategije jeste da se, između ostalog, utvrde konkretne lokacije, odnosno odredi najpovoljniji raspored lokacija za golf u Crnoj Gori, kako bi se obezbijedio balans prostornih, ekonomskih i socijalnih potreba i obezbijedio održivi razvoj.

Strategiju razvoja golfa u Crnoj Gori radi dr Michael Hurdzan, međunarodno priznati autoritet za ekološka pitanja vezana za golf terene, koji je 2007. dobio nagradu Donald Ross kao najviše priznanje koje dodjeljuje američko Društvo arhitekata za golf terene. Takođe, njegovoj kompaniji je dodijeljena Zelena nagrada u kategoriji "Product - Service - Provider" magazina Golf Inc. 2009, a ove godine je

Hurdzan/Fry dobio priznanje da se na terenu koji su projektovani održi US Open 2017. Kompanija je osnovana 1957. i jedna je od vodećih u planiranju i projektovanju golf terena u svijetu. Radi na četiri kontinenta, na projektima u J. Koreji, Tajlandu, Kostarici, Italiji, Francuskoj, Portugalu, Siciliji. Hurdzan/Fry dizajnirao je oko 250 golf terena širom svijeta.

POSTAVLJENE KANTE ZA SELEKTIVNO PRIKUPLJANJE OTPADA U ZGRADAMA ORGANA DRŽAVNE UPRAVE

Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine postavilo je 74 kante za selektivno odlaganje otpada u 6 institucija Vlade Crne Gore.

Zakon o upravljanju otpadom je u članu 11 predvidio obavezu selektivnog sakupljanja otpada. Aktivnosti na realizaciji ove zakonske obaveze, započete su polovinom juna 2008. godine, pilot projektom "Selektivno sakupljanje otpada". Pilot projektom je predviđeno da se, uz koordinaciju Ministarstva uređenja prostora i zaštite životne sredine, dio aktivnosti realizuje i u organima državne uprave, postavljanjem specijalnih kanti za odlaganje pojedinih vrsta otpada (papira i plastike). Ministarstvo je obezbijedilo 74 kante

koje su postavljene u objektima organa državne uprave ispred kojih su ranije već postavljeni kontejneri za selektivno sakupljanje otpada.

Kante su postavljene u prostorijama nekoliko ministarstava u zgradi Vektre, prostorijama Agencije za zaštitu životne sredine, Uprave za kadrove, Ministarstva prosvjete i nauke, Centara za stručno obrazovanje, kao i u prostorijama Zavoda za školstvo. Za potrebe Doma za nezbrinutu djecu u Bijeloj, Ministarstvo je, kao donaciju obezbijedilo 20 kanti za selektivno sakupljanje otpada.

PREZENTACIJA MINISTARSTVA UREĐENJA PROSTORA I ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE NA PRIRODNO - MATEMATIČKOM I METALURŠKO - TEHNOLOŠKOM FAKULTETU

U amfiteatru Univerziteta Crne Gore održana je prezentacija Ministarstva uređenja prostora i zaštite životne sredine - Sektora za zaštitu životne sredine, namjenjena studentima Prirodno - matematičkog i Metalurško - tehnološkog fakulteta, u cilju popularizacije rada Ministarstva i sagledavanja mogućnosti angažovanja studenata fakulteta u daljem radu Ministarstva. Podsjećanja radi, u okviru XVI Sajma

ekologije, 23. aprila tekuće godine, Ministarstvo i Univerzitet Crne Gore potpisali su Sporazum o saradnji. U cilju implementacije Sporazuma koji predstavlja platformu za buduću intezivniju saradnju Ministarstva i Univerziteta, formiran je radni tim sa zadatkom izrade Akcionog plana za saradnju. Sa aspekta evropskih integracionih procesa prioritetni značaj poklanja se podizanju svijesti javnosti o pitanjima očuvanja životne sredine i dostupnosti javnosti informacija o stanju životne sredine. S tim u vezi, poseban značaj ima učešće svih relevantnih društvenih subjekata naročito mlađe populacije kao i studenata odsjeka i programa značajnih za obezbjeđiva-

nje resursne osnove u vođenju politike životne sredine. Ocjenjujući potrebnim uključivanje kapaciteta najviših obrazovnih institucija u Crnoj Gori u vezi pitanja unaprjeđenja stanja životne sredine, održivog razvoja i uređenja prostora u dijelu pripreme i realizacije strateških i drugih planskih dokumenta i programa, predstavnici Ministarstva su upoznali učesnike sa aktivnostima Ministarstva, te zajedno sa predstavnicima Univerziteta i studentima diskutovali o modalitetima buduće saradnje. Na kraju prezentacije, prisutni studenti su upoznati sa mogućnostima rada u Ministarstvu uređenja prostora i zaštite životne sredine kroz obavljanje pripravničkog staža, volonterskog rada na projektima, pripremanju seminarskih, specijalističkih radova u okviru tema od zajedničkog interesa.

SMANJENJE EMISIJA PER-FLUORO-UGLJOVODONIKA U KOMBINATU ALUMINIJUMA PODGORICA

Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine objavilo je 2. novembra Poziv za iskazivanje zainteresovanosti za kofinansiranje pripreme studije opravdanosti i Project Design Document (PDD) formulara za projekat mehanizma čistog razvoja u Crnoj Gori "Smanjenje emisija per-fluoro-ugljovodonika u Kombinat Aluminijuma Podgorica". Cilj poziva je doprinošenje održivom razvoju države Crne Gore, te rad na smanjenju emisija gasova sa efektom staklene bašte, a kroz primjenu Protokola iz Kjota. Ratifikacijom Kjoto Protokola (21. marta 2007. godine) i njegovim stupanjem na snagu stekli su se uslovi u Crnoj Gori da se, u skladu sa nacionalnim interesima i prioritetima, na dobrovoljnoj osnovi, uključi u Mehanizam čistog razvoja uspostavljen u okviru Protokola i

time obezbijedi na ekonomski isplativ način priliv stranih investicija u obliku čistih tehnologija. Takođe, Vlada je učinila značajne napore vezane za usklađivanje zakonodavstva i institucionalne strukture da bi se omogućila puna primjena Kjoto protokola kroz mehanizam čistog razvoja. Na taj način Crna Gora je uspostavila dobru osnovu da bi mogla biti zemlja domaćin projektima mehanizma čistog razvoja. Ovaj poziv ima za cilj odabir italijanske ili italijansko-crnogorske kompanije koja posjeduje zahtjevanu tehničku i profesionalnu sposobnost, sa kojom će se kofinansirati izrada studije opravdanosti i PDD formulara vezanih za odabrani projekat mehanizma čistog razvoja, što predstavlja prvi korak u okviru procesa primjene mehanizma čistog razvoja. Naime, Ministarstvo za

zaštitu životne sredine, kopna i mora Republike Italije i Ministarstvo zaštite životne sredine i uređenje prostora Crne Gore potpisali su Sporazum o saradnji u oblasti životne sredine sa ciljem da jačaju i održavaju bilateralnu saradnju na polju zaštite životne sredine i održivog razvoja na bazi jednakosti, reciprociteta i zajedničke dobrobiti. Uspješna saradnja između dva pomenuta ministarstva uspostavljena je takođe i na polju primjene mehanizma čistog razvoja što rezultira značajnim doprinosom održivom razvoju gdje je posebna pažnja usmjerena na istraživanje i razvoj projekata koji imaju za cilj smanjenje emisija gasova koji izazivaju efekat staklene bašte. Krajnji rok za dostavljanje prijava o izražavanju interesa je 16. novembar 2010. godine.

Drugi broj časopisa "Ekologija" objavljen je 1. novembra kao dodatak dnevnom listu "Pobjeda". Časopis možete preuzeti sa linka: <http://www.mse.gov.me/vijesti/100462/EKOLOGIJA-Pobjeda-Novembar-2010-godine.html>

Predstavnici Ministarstva uređenja prostora i zaštite životne sredine i Procon-a, predstavili su projekat "1000+ stanova" u opštinama sjevernog regiona Crne Gore. Presentacija je bila namijenjena svim zainteresovanim građanima, poslodavcima, investitorima. Presentacija je održana u Nikšiću, Plužinama, Rožajama, Andrijevici, Plavu i Mojkovcu. Informacije o projektu građani su mogli dobiti i na Info pul-tu, gdje su bili u mogućnosti da se upoznaju sa ponudom stanova, web sajtom projekta i dobiju promotivni materijal.

Ministar uređenja prostora i zaštite životne sredine Branimir Gvozdenović, susreo se u Podgorici sa državnim sekretarom Republike Mađarske za spoljne ekonomske odnose, Žoltom Bečejem.

Cilj sastanka je razmjena informacija o projektima koji se realizuju u Crnoj Gori i Mađarskoj, kao i dogovor o budućoj saradnji. Kao kopredsjedavajući Mješovite komisije za ekonomsku saradnju između Vlade Crne Gore i

Vlade Republike Mađarske, Gvozdenović je izrazio zadovoljstvo saradnjom između dvije države u proteklom periodu i uvjerenje da će Komisija doprinijeti unaprjeđenju i konkretizaciji buduće međudržavne saradnje. U tom kontekstu, sagovornici su se složili da veliki prostor za saradnju postoji u oblasti građevinarstva, komunalne infrastrukture i turizma.

Na poziv Ekonomske komisije Ujedinjenih Nacija, delegacija Ministarstva uređenja prostora i zaštite životne sredine, predvođena pomoćnikom ministra Markom Vujovićem, učestvovala je na konferenciji Ekonomske komisije UN sa temom „Prostorno planiranje u cilju poboljšanja sigurnosti življenja sa naglaskom na problem neformalnih naselja“. Konferencija je održana od 27. do 29. oktobra u Antaliji. Predstavници Ministarstva uređenja prostora i zaštite životne sredine održali su prezentaciju Nacrta plana pretvaranja neformalnih naselja u formalna, sa posebnim osvrtom na problematiku koja karakteriše ova naselja i jasnim predlozima za njihovo rješavanje.

Delegacija Ministarstva uređenja prostora i zaštite životne sredine, na poziv Obrađivača Strategije razvoja građevinarstva u Crnoj Gori do 2020.godine -Građevinskog fakulteta iz Skoplja, pri Univerzitetu Sv. Kiril i Metodij, boravila je u radnoj posjeti Republici Makedoniji. U okviru posjete obavljani su razgovori u Ministarstvu transporta i veza u čijem je sastavu resor uređenja prostora, Državnoj Agenciji za planiranje prostora, Agenciji za poslove katastra i nepokretnosti, Komori ovlaštenih arhitekata i inženjera Makedonije i Građevinskom fakultetu.. Period radne posjete od 01.11. do 04.11.2010.godine. Prilikom ovih posjeta izvršena je razmjena mišljenja i iskustava iz oblasti građevinarstva, uređenja prostora, katstra i poslovanja Komore.

TEHNOLOGIJE BUDUĆNOSTI - OD PLASTIKE TEČNO GORIVO

Preradom 5.000 tona plastičnog otpada dobija se oko 4.000 tona tečnog goriva, oko 750 tona vode i metala i oko 250 tona čvrstog otpada. Strateškim master planom za upravljanje otpadom predviđeno je da se njihov tretman u Crnoj Gori rješava na integralni način. To podrazumijeva izgradnju regionalnih sanitarnih deponija uz prethodni selektivni metod sakupljanja otpada, reciklažu

i druge postupke njegove prerade. Jedan od postupaka je transformacija plastičnog otpada u tečno pogonsko gorivo, na principu katalitičke promjene materijala. Ova transformacija se odvija unutar postrojenja, u sljedećim uslovima: bez prisustva vazduha (nema sagorijevanja), pri visokim temperaturama i pod atmosferskim pritiskom da se cijela plastična masa razgradi, čime se dobija novi produkt. Osnovne sirovine za primjenu ove tehnologije su polietilen i polipropilen. Oni su sastavni dio raznih vrsta materijala, od predmeta u dnevnoj upotrebi do specijalne proizvodnje koju čine jednokratne vreće i torbe, ambalaža za sredstva za higijenu i kozmetiku, prehrambena ambalaža, higijenska sredstva u domaćinstvu, djelovi iz radio prijemnika i televizora, dječije igračke, djelovi raču-

narske i kancelarijske tehnike, rezervoari od plastike, cijevi, kablovske izolacije, industrijski tekstil, otpad kod proizvodnje u automobilskoj industriji (branicima, komandne table, omot od akumulatora). Tehnologija radi u režimu maksimalne energetske efikasnosti. Preradom 5.000 tona plastičnog otpada dobija se oko 4.000 tona tečnog, oko 750 tona vode i metala i skoro 250 tona čvrstog otpada. Postrojenje kapaciteta 5.000 tona godišnje košta oko 10 miliona eura. Ako se tretira 100 odsto polietilenski i polipropilenski otpad, onda se dobija oko 15 odsto gasa i 85 procenata tečnog goriva. Takvo gorivo ili ulje može da se koristi kao dodatak benzinu za korišćenje u automobilima. Ono se može dodatnom preradom pretvoriti u dizel, benzin i aditive, što znatno poskupljuje investiciju.

NAJAVE

- Ministar **Branimir Gvozdenović** govoriće u petak, 12. novembra na konferenciji za novinare povodom prijema Asocijacije inženjera konsultanata Crne Gore u FIDIC - Međunarodno udruženje inženjera konsultanata
- Ministar **Branimir Gvozdenović** govoriće 10. novembra na Telenor forumu o klimatskim promjenama, koji će se održati u podrumu Šipčanik (Karabuško polje). Na Forumu će biti riječi o planovima i aktivnostima koje Crna Gora sprovodi u polju borbe protiv klimatskih promjena, posebno imajući u vidu predstojeću konferenciju u Meksiku.

Potražite nas na YouTube-u Na kanalu Ministarstva uređenja prostora i zaštite životne sredine možete pogledati promotivne spotove, isječke iz informativnih emisija, televizijske emisije o projektima, radu i aktivnostima Ministarstva. Posjetite nas na adresi:
<http://www.youtube.com/user/MUPZZS>

*Priprema i distribuirana: PR služba Ministarstva uređenja prostora i zaštite životne sredine
Rimski trg 46, 81000 Podgorica
www.mse.gov.me; pr@mse.gov.me 8. novembar 2010. godine*